

30.11.2005

3251/5/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Mirja Tamminen

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI RIISTAELÄINTEN AIHEUTTAMIEN VAHINKOJEN KORVAAMISESTA YM.

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt eduskunnan oikeusasiamieheltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja laiksi metsästyslain 87 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta. Uuden lain tarve johtuu osittain tarpeesta yhtenäistää nykyisin voimassa olevat hirvieläin- ja petoeläinvahinkoja koskevat korvausjärjestelmät ja osittain tarpeesta nostaa eräiltä osin säädösten perustuslain asettamien vaatimusten mukaisesti valtioneuvoston asetuksen tasolta lain tasolle.

Totean, ettei minulla ole ollut mahdollisuutta käsitellä ehdotettua sääntelyä yksityiskohtaisesti. Esitän joitakin seikkoja, jotka ovat olleet esillä kanteluasioiden yhteydessä tai joilla muutoin voidaan katsoa olevan merkitystä laillisuusvalvonnan näkökulmasta.

Yleistä

Perustuslain 80 §:n säännökset huomioon ottaen pidän perusteltuna, että yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavista nykyisin valtioneuvoston asetuksella säädetyistä hirvieläin- ja petoeläinvahinkoja koskevista korvausjärjestelmistä säädetään laintasoisesti. Oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä asiaa on tältä osin käsitelty apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio petoeläinvahinkojen korvaamista koskeviin kanteluihin 19. ja 26.5.2003 antamissaan ratkaisuissa (dnrot 1221/4/01 ja 1151/4/01), joihin myös lausuntopyyntöä koskevassa esityksessä on viitattu.

Se, millaisissa tapauksissa ja missä laajuudessa valtion tulisi vastata riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta, kuuluu ensisijaisesti yhteiskuntapoliittisen päätöksenteon eikä laillisuusvalvonnan piiriin. Tämän vuoksi en ota kantaa esitykseen muun muassa siltä osin kuin siinä ehdotetaan luovuttavaksi hirvieläin- ja suurpetokolareiden korvaamisesta. Olen maa- ja metsätalousministeriölle 29.11.2004 tekemässäni esityksessä (dnro 3239/2/04) katsonut, että kaikkia vahingonkärsijöitä on kohdeltava yhdenvertaisesti sikäli kuin hirvieläinten aiheuttamat liikennevahingot ovat korvausjärjestelmän piirissä.

Lakiin riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ehdotetaan otettavaksi säännökset muun muassa korvauksen hakemisessa,

myöntämisessä, maksamisessa ja takaisinperinnässä noudatettavasta menettelystä sekä muutoksenhausta korvauspäätöksiin. Mielestäni näitä menettelyjä koskevien säännösten sisällyttäminen lakiin turvaa osaltaan perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvan ja hyvän hallinnon toteutumista.

Tietojen saanti ja tietojen luovuttaminen

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ehdotetun lain 43 §:ssä esitetään säädettäväksi tietojen saannista ja 44 §:ssä tietojen luovuttamisesta.

Pidän säännöksiä ehdotetussa muodossaan ongelmallisina. Viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 29 §:n 1 momentin 1 kohdan (621/1999) mukaan viranomaisella voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty. Erityissäännöksessä on siten määriteltävä selvästi oikeus poiketa salassapitovelvollisuudesta, mitä tietoja poikkeus koskee ja tietojen saannin tai luovuttamisen edellytykset

Tässä valossa ehdotetun 43 §:n 2 momentti näyttää epäselvältä. Säännöksestä tai sen perusteluista ei ilmene, mitä ovat yhtäältä *"korvausasian käsittelemiseksi välttämättä tarvittavat tiedot korvauksen hakijasta ja saajasta"* ja toisaalta *"hakijaa tai saajaa koskevat muut seikat, joilla on olennaista merkitystä lain noudattamisen varmistamiseksi"* ja mitkä ovat säännöksen tällaisen muotoilun perusteet.

Ehdotetun 44 §:n osalta on mielestäni epäselvää, toisiko säännös jotakin merkittävää uutta julkisuuslain mukaiseen ja poliisin sekä syyttäjän erityislakien mukaiseen tiedonsaantioikeuteen. Kun julkisuuslain yhtenä tarkoituksena on ollut selkeyttää ja yhtenäistää tietojen salassapitoa ja luovuttamista koskevaa sääntelyä, tulisi näiden kysymysten sääntelylle erityislaissa olla selkeät perusteet ja tarpeet.

Mielestäni asian jatkovalmistelussa olisi vielä selvitettävä lähemmin, miltä osin erityissääntelyyn on todellista tarvetta, ja tämän jälkeen tarkistaa ehdotetut 43 ja 44 §:n säännökset julkisuuslain säännökset huomioon ottaen.

Viittaussäännös

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ehdotetun lain 50 §:n mukaan hallintolakia noudatettaisiin myös riistanhoitoyhdistyksen ja paliskunnan toimintaan niiden hoitaessa mainitussa laissa tarkoitettuja hallintoasioita. Samoin niihin sovellettaisiin myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

Mielestäni ainakin esityksen perusteluissa olisi tuotava selkeästi esille, mitkä ovat sellaisia riistanhoitoyhdistyksen tai paliskunnan julkisia hallintotehtäviä, joita hoidettaessa tulisi soveltaa mainittuja lakeja.